

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY
országos szakasz

VII. osztály

A tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra.

I. 30 pont
Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Este nagyon álmos voltam, és olvasás közben nyitva felejtettem a Nagy Képes Fejlődéstörténet című munkát, azon az oldalon, ahol az Ősember című ábra magyarázza a szöveget. Így történhetett a dolog. Egy kicsit meg is lökhettem a könyvet, szóval az őseember lecsúszott, és kimászott a könyvből; mikor hirtelen felriadtam, ott ült szemben velem, az asztal másik végén, rögtön ráismertem szőrös arcáról, kiálló pofacsontjairól, vad, bozontos szemeiről és rettenetes fogairól. Ott volt a kezében a nagy dorong is, amivel, mint Darwin megjegyzi, agyon szokta vágni az ellenségeit.

Rettenetes rémület fogott el természetesen, hogy most hogyan védjem meg magam. Eszembe jutott a dzsiu-dzsicu, amit mint az Atlétikai Klub tagja tanultam, és bal kezemmel vacogva és dideregve előrekaptam („védekező állás, első tempó”), miáltal pofon vágtam az őseembert, majd ököllel jobbra, lefelé („védekező állás, második tempó”), amivel úgy hasba találtam, hogy lefordult a székről – egyelőre elég volt a védekezésből.

– Ne bántson, az Istenért – mondtam aztán reszketve, és ráfogtam Browningomat. – Ne üssön agyon azzal a doronggal.

– Jajjaj – mondta az őseember –, dehogy bántom. Egy olyan frászt kaptam uraságotól, hogy majd beszakadt a hasam. Minek tetszik verni engem? Én csak nézegetni akartam. Kihez van szerencsém?

– Én a kultúrember vagyok – mondtam neki –, és a maga szőrös, fenevadi mivolta rettenetesen hat az idegeimre. Maga egy vérengző fenevad, mely teljesen hasonlít a vadállatokhoz.

– Hát... ahogy vesszük...

Láttam rajta, hogy nem érti, amit mondok, de szégyelli bevallani.

– Én a maga kései ivadéka vagyok – folytattam –, akiből kivisztek az állati ösztönök, és azok helyét a szépség és gondolat tudatos művelése töltötte be.

– Na igen, de akkor... – bólogatott az őseember.

– Fogja be a száját, ha én beszélek – mondtam neki azon a hangon, amit még szegény Kozmás kápláromtól tanultam, aki mindig mondta, hogy ezekkel a bugris, regruta bundásokkal csak így lehet beszélni, ezt megértik.

Az őseember elhallgatott.

(Karinthy Frigyes: *Az Őseember*)

- 1. Hogyan magyarázza az elbeszélő az őseemberrel való találkozását? 3 pont**
- 2. Sorolj fel négy külső tulajdonságot, melyek az őseember jellemzői! 4 pont**
- 3. Az elbeszélő őseemberhez való viszonyulását két tényező határozza meg: a félelem és a felsőbbrendűségi tudat. Keress mindenik tényezőre két-két példát a szövegből! 4 pont**
- 4. Írjál egy-egy rokon értelmű megfelelőt az alábbi szavakhoz! 4 pont**

ivadék, dorong, frász, vérengző

5. Írjál 10-15 soros monológot, melyben az ősemler a kultúremler(ek)ről elmélkedik!

15 pont

II. **40 pont**

Melyek lehettek a történet előzményei, és milyen párbeszéd hangozhatott el a befejezésben a szereplők között? Írd meg 1,5-2 oldalas elbeszélő fogalmazásban az előzményeket, majd 15-20 sorban a záró párbeszédet! Fogalmazásodnak adj találó címet!

(elbeszélő szöveg)

– *Adjatok csak egy nagyítót – mondta a fiainak, sokat sejtető mosollyal, az első otthoni vacsora után. – Van egy betanított hangyám!*

– *Hol? – kérdezte a felesége.*

(párbeszéd)

Forgatták a fiolát. Nézték a nagyítóval, még a lámpához is odatartották, de hiába. És, ami a legfurcsább, ő se látta már!

(Örkény István)

III. **20 pont**

1. Testrészek nevét tartalmazó szólások nyelvtani szerkezetét és jelentését olvashatod. Keresd meg a találó szólást! **10 pont**

Pl.: J + A + iÁ + H – fellélegzik, megkönnyebbül: Nagy kő esik le a szívről.

- a) *iÁ + T – nagyon figyel, hallgatózik*
- b) *J + H + iÁ – sokat költekezik*
- c) *A + iÁ + H – ostoba*
- d) *iÁ + A + T – ugyancsak megjárta*
- e) *H + iÁ + T – nagyon takarékos, fösvény*

2. Mondatalkotással bizonyítsd, hogy az alábbi szavaknak kétféle jelentése van! **10 pont**

károk, babázás, kényszerülés, közének, karizma

Megjelenés: 10 pont

Összesen: 100 pont

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY
országos szakasz

JAVÍTÓKULCS
VII. osztály

I. **30 pont**

1. Lehetséges válasz: **3 pont**

Egy este olvasás közben nyitva felejtette a Nagy Képes Fejlődéstörténet című munkát, azon az oldalon, ahol az Ősember című ábra magyarázza a szöveget. Így történhetett a dolog. Egy kicsit meg is lökhette a könyvet, szóval az ősember lecsúszott, és kimászott a könyvből.

2. Lehetséges válasz: **4 pont**

Az ősembernek szőrös arca, kiálló pofacsontjai, vad, bozontos szemei és rettenetes fogai vannak. A kezében nagy dorong. Fenevadi mivolta ijesztő. Vérengző fenevad, mely teljesen hasonlít a vadállatokhoz.

3. Lehetséges válasz: **4 pont**

(Félelem) Rettenetes rémület fogja el az elbeszélőt, bal kezével vacogva és dideregve előrekap, reszketve szólal meg. Isten nevében kéri a narrátor az ősembert, hogy ne bántsa, ne üsse agyon a doronggal.

(Felsőbbrendűségi tudat) Lekezelően beszél a narrátor az ősemberrel, fizikailag bántalmazza, durván elhallgattatja. Büszke arra, hogy belőle, a kései ivadékból már kihaltak az állati ösztönök, és helyüket a szépség és a gondolat tudatos művelése tölti be. Magát fölényesen kultúrembernek titulálja, az ősembert meg a vadállatokhoz hasonlítja. Lenézi az ősembert, mert úgy látja, hogy az nem érti, amit neki mond, de szégyelli bevallani.

4. Szavanként: 1 pont. Minden más, helyesnek vélt megoldást el kell fogadni. **4 pont**

Lehetséges válasz: *utód, bunkósbót, ijedtség, öldöklő (pusztító)*

5. Értékelési szempontok: **15 pont**

A monológ formai követelményeinek betartása: 2 pont.

Tématartás: 3 pont.

Eredetiség, kreativitás: 5 pont.

Helyesírás, nyelvhelyesség: 5 pont.

II. **40 pont**

Címadás 5 pont

Tématartás 5 pont

Az elbeszélő szöveg és a párbeszéd formai követelményeinek betartása 5 pont

Kreativitás, eredetiség 10 pont

Szövegkohézió 10 pont

Nyelvhelyesség, helyesírás 5 pont

III. **20 pont**

1. Minden szólás: 2 pont. **10 pont**

a) *Hegyezi a fülét.* b) *Nagy lábon él.* c) *Káposztalé van a fejében.*

d) *Megégette a kása a száját.* e) *Fogához veri a garast.*

2. Figyelve a szavak különböző jelentéseire, mondatonként: 1 pont. **10 pont**

Megjelenés: 10 pont

Összesen: 100 pont